

AURRITZA

Nor nairi, gaur eta beti, atsegin yako barren-ateak edegitea. Guk, barriz geure izatearen ondoa era askotara agirian ipiñi daikegu: idazleak idatziz, nunbait, daia itz askatuz daia bertso borobillez. Aurritz onetan bertsozko azaltzeari gagokioz batez be.

Baiña ... gaur be, bertsotan? norbaitek itanduko, arpa

lili-garai, izotz-aro baiño. Maitakeriari edegi gaur atea, gogorkeri, diru, gorroto, urduritasun eta olakoai; joana dozu ezpirituzko balioen sasoia. Gizonari so gaur izadi erdian jainko. Betor jolasa, nagusitza, zapalketa, bizinasia... Gorets, aldarrika, gaikeri edo materialismuaren balioak.

Alan be, ba-dira oindiño, ezpirituzko bolioz lilluraturik, gaiari —gorputzari— baiño begirada samurragoa barne-arnasari —arimeari— dagitsenak. Munduan bizi izateko bakarrik ez da gizona; idiak goidaketan lez, gizonak

lan egin bear dau munduan. Egia da. Baiña lan orrekin *bere* arnasa ezarri bear dautso munduari. Bedi gi-

zona langille —«faber»— eta jakitun —«sapiens»—. Esku ta buru, gorputz eta arima. Orrela jokatuaz izango da bakar-bakarrik munduko errege.

Langille da olerkaria; ez baiña abere bezela, azke ta zentzunez lan dagi munduari begira, mundua adoretu nairik. Gaur askok triste ta its ikusi daroa lur gaiñean dan gizona; baltz eta ekaizti dakusgu bere giro ta ingurua. Egiz orrela etc da? Ba leiteke. Guk, orraitño, idazleok, orrela izan ez dedin, mundua obetu ta ataitzen saiatu bearra dogu.

Gizasemea gaur iñok eroana da, berak nai ezdauan tokirantza sarritan: ospe ta omenak, batu-banatuak darabil, aizeak ego-gain daroan orbela iduri. Nun jausiko? Edozein karkabatan, ziur asko. Cero ta geiago, zoritxar aundiz, iñoren atsegin, irabazi ta ardurak dauko sare arte. Gaixoa! Kontsumo-gizarte barruan, usakumea kaiolan lez. Nun onakoaren askatasuna? Nun zentzunez eta errazoiz jokatzea?

Orrez gain gaur itz au darabitgu eten barik miñaren gaiñean: kultura. Zer da kultura? Giza-osatzea. Gizonak, zer guztietan —gorputz eta arima— osotasunera jo bear dau; ez gorputzez bakarrik gero, arimaz be bai; kultura bear dau gizonak, ez zatika, oso-osorik baiño. Adimenez ta ekiñez —teoriz eta praktikaz— jantzi bearra dau. Bizi izateko bearrezko dan langintza, ogibide, bizi-motde, irabazpide ta olako sailletan, mundua obetzeko bear bada, Marx eta onen jarraitleak nai dabenez? Ez da naikoa. Gizonak adimen eta naimenez, buru ta biotzez, jantzi bearra dau. Gizonak ona izan bear dau ekandu ta moral-arloan be; kultura bear dau ortan be. Ez da makiña edo abere soilki. Errazoiduna da, ta oni dagokiona emon bear yako, izate osoz ornidua izan nai ba'dau. Orrek uts-egin ezkerro, errenka bait doa.

Oierkariak, idazleak, jakintsuak ideiak zabaidu bear dabez errian, irakurleen artean, Errien gorabera guztia ideiak darabilie geien bat; ideiak dagie edestia, istoria, eta edestia gizonakr Gizasemeak, beraz ondo azi bear dira, buruak jakintzaz ornidu, biotzak egi osoz amastu.

Esku artean dozun olerki tiburu onen egiiiiek, Solo-zabal'dar Paulin'ek, bere eiburua izan dau bertso oneik ondu ta idaztean. Barrua, apiz-barrua utsitu dausku poesi-lan txanbelin oneitan: oierkari aspergatxa dogu iñondik iñora, ieendik be bost olerki-iiburu argitaratuak daukaz eta; ezaguna da nunbait euskal eiertian. Jomuga bat bera izan dau zalantza barik barnea koplatan adierzte-ra saka egin dautsana; ez barrena erakutsi naia, ain zuzen; erria izan dau hegi aurrean, erria eskoiatu, erriari zer egin eta nundik jokatu erakutsi, Euskalerrriari ibilbidean argi-izpi dirdaitsuak, zuzen-izpi antzera, arrotu-azo, galdu ez daiten, urrats-ziur bide egin dagian.

Tituiu lez «Erri-arnasa» daroa idaztiak; berton datoizan olerki luze ta motzak, bada, ez dabe azatpen bearrrik. Erria goretsi, gure erria, euskal erria, bere nekazal-goan eta industri-lanetan. Nekazaritza aurrenen, industri lana gero. Artzaintza ta nekazaritzatik bizia dogu euskalduna gizaldi zerrenda etengabeen; gerozkoan be, emen dauko lur-zati lilluragarria, lan egin ezkeru guna ta jana atarako dautsana. Baserri ta fabrik.a, or aurrerantzean be euskaidunaren bizi-molde aukerakoa. Biak egoki buz-tartuta, biak baititu bere-bereak : gogora aintxiñako olazarrak, eta inguruko langintzak.

Baserrian jaioa da Solozabai, gaur industriz oparotsua dan Mungia'n bizi dan arren. Zain ta muin ezagutzen ditu

euskaldun jatorraren ixurki ta gainbarru biak. Izadia ta lana orixegaitik aitatzen dauskuz ain sarri. Garai ontan poesi soziala ontzen saiatu dira geien bat gure poeta gazteak batez be; garaian garaikoak ondo emoten. Paulin'en neurtitzetatfk asko be sait orretan lerrokatu daikezuzanak dira.

Apaiz gisa ez dautso erriari sozial aldez bakarrik begiratu: euskal erri osoa, bere nortasun osoarekin —lur, lege, ekandu, erlejiño, jolas, musika— goratzen dausku. Gatz eta piper-pikorrez gain-zurituriko olerkiok, beraz, ba-dabe garrantzirik euskalduna jantzi ta eskolatzeko. Ez dira sasi-soiñeko, estatki atsegingarri baiño.

Ezta illuna, betosko baltz orreitakoa. Euskalduna izan oi danez, Solozabal beti dogu baikor, buru-zut aurrera begiratzen dakiana. Ez yako eder garraztasuna, gaurko zenbait idazleri darion negar itsa. Garratzaren edena berez jagi-azoko; guk ez daigun ortarako biderik emon. Idazleak gozo ta ezti bear dau, irakurlearen berrenari arnas baikorra sar-azteko.

Eder aldetik len, Paulin, labur eta zeatz genduan; oraingoan, barriz, luze samar datorkigu azalez, zortziko biribilletan sarri; mamiñez, esan dogu, errizale ta goitiar. Izadia ta gizona alkartu nai izan dauz, txiletar olerkari aundi Pablo Neruda'ren gogo-miña ere zanez. Aren egarriz ezta gizona bakarrik poesiak barren emon bear dauana, baita izadia be beronen indar ezkutu guztiakin. Giza-alizateak eta kosmosen misteri aundia aurrez aurre jarri bear dauz olerkariak,

Orretan dendatua dogu Solozabal. Irakur egizu beronen lana, artez eta yoranez egiña, ta baiezko onen egia zuk zeurez gazi-gazan ikusiko dozu.

Larrea 1976-IX-29'an
Aita Onaindia